

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ (กลุ่มตรวจสอบอาหารสัตว์ฯ โทร. ๐ ๒๑๕๕ ๐๔๐๖ ต่อ ๑๐๔)

ที่ กษ ๐๖๒๓/ว ๕๖๗

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แจ้งเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหการใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

เรียน ผู้ช่วยอธิบดีกรมปศุสัตว์

ตามที่กรมปศุสัตว์ ได้อนุมัติให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ดำเนินโครงการแก้ไขปัญหการใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ เพื่อตรวจสอบ เฝ้าระวังและปราบปรามการลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุน นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ กองควบคุมอาหารและยาสัตว์จึงขอแจ้งเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการดังกล่าว รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายจิรภัทร อินทร์สุข)

ผู้อำนวยการกองควบคุมอาหารและยาสัตว์

เรียน ปลัดกระทรวง

☐ ฝ่ายบริหารทั่วไป	☒ เพื่อทราบ
☐ กลุ่มยุทธศาสตร์ฯ	☐ เพื่อพิจารณา
☐ กลุ่มสุขภาพสัตว์	☒ เพื่อดำเนินการ
☒ กลุ่มมาตรฐานสินค้า	☐ เพื่อเข้าร่วมประชุม/สัมมนา
☐ กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยี	☐ ลงบันทึก

พ.ศ.

พ.๖๕.๐๕๔

พ.ศ.

(นายจรูญ ชูเกียรติวัฒนา)
ปลัดจังหวัดลพบุรี

๒๑ ๖๕ ๖๐๖๔

โครงการแก้ไขปัญหการใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

หลักการและเหตุผล

สารเร่งเนื้อแดงหรือสารกลุ่มเบต้าอะโกนิสต์ (β -agonist) เช่น แซลบูตามอล เคลนบูเทอรอล แรคโตพามีน เป็นต้น มีคุณสมบัติเป็นยาใช้ทางแพทย์เพื่อขยายหลอดลมในผู้ป่วยโรคหอบ หืด หลอดลมอักเสบ และมีฤทธิ์กระตุ้นการเต้นของหัวใจ ด้วยลักษณะการออกฤทธิ์ของยาที่ช่วยกระตุ้นให้ร่างกายมีการใช้พลังงานจากไขมัน ลดการสะสมของไขมัน เพิ่มการสะสมโปรตีนในกล้ามเนื้อ และช่วยเปลี่ยนไขมันให้เป็นกล้ามเนื้อ ทำให้มีปริมาณเนื้อแดงเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์จึงนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ โดยนำสารเร่งเนื้อแดงดังกล่าวไปผสมอาหารเพื่อเลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะในสุกรและโคขุน เพื่อหวังปรับปรุงคุณภาพซากให้มีเนื้อแดงสวย มีชั้นไขมันบางตามความต้องการของตลาดผู้บริโภค อีกทั้งคาดหวังว่าการใช้สารเร่งเนื้อแดงจะช่วยไล่ลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ลงได้เมื่อเทียบกับอัตราการแลกเนื้อ แต่เมื่อผู้บริโภคเนื้อหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีสารเร่งเนื้อแดงตกค้างหรือปนเปื้อนเข้าไปในปริมาณมากจะทำให้มีอาการมือสั่น กล้ามเนื้อกระตุก ปวดศีรษะ หัวใจเต้นเร็ว ผิดปกติ บางรายมีอาการเป็นลม มีอาการทางจิตประสาท และเป็นอันตรายมากโดยเฉพาะในหญิงมีครรภ์ ผู้ที่เป็นโรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และผู้ป่วยโรคไฮเปอร์ไธรอยด์ จึงก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุขและอุตสาหกรรมการผลิตปศุสัตว์ของประเทศไทย ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนโยบายการพัฒนาเกษตรปลอดภัย (Safe Agriculture) เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่ส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้ประกอบการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยของอาหาร (Food Safety) ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ รวมถึงการสนับสนุนกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยจากการใช้สารเคมีอันตราย เช่น สารเร่งเนื้อแดง กรมปศุสัตว์ในฐานะหน่วยงานหลักของประเทศด้านการปศุสัตว์ มีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรการควบคุมคุณภาพของการเลี้ยงสัตว์ การตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยของเนื้อสัตว์ และการสร้างระบบตรวจสอบย้อนกลับ (traceability) ที่มีประสิทธิภาพตลอดห่วงโซ่การผลิต ปัจจุบันอุตสาหกรรมผลิตโคเนื้อโคขุนของประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตขึ้นจากความนิยมของการบริโภค การเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้ปริมาณการบริโภคเนื้อโคภายในประเทศสูงขึ้น รวมทั้งประเทศคู่ค้ามีความต้องการโคมีชีวิตจากประเทศไทยมากขึ้น ปัจจัยสำคัญเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้โคเนื้อที่มีชีวิตมีราคาสูงขึ้น อันจะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงโค

โครงการแก้ไขปัญหการใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคเนื้อ เป็นการตรวจสอบเฝ้าระวังการลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดงตั้งแต่การเลี้ยงของเกษตรกรในฟาร์ม การเฝ้าระวังในโรงงานผลิตอาหารสัตว์ และการเฝ้าระวังสารเร่งเนื้อแดงตกค้างก่อนสัตว์เข้ามา อีกทั้งให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับแหล่งที่มาและหรือแหล่งผลิตของการเฝ้าระวังสารเร่งเนื้อแดง ณ สถานที่จำหน่ายเนื้อสัตว์ จุดประสงค์เพื่อปราบปรามไม่ให้มีการลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดงในการเลี้ยงสัตว์ ความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมทั้งสร้างความมั่นใจแก่ประเทศคู่ค้าในสินค้าปศุสัตว์ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการตรวจสอบเฝ้าระวังสารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุนทั้งในฟาร์ม โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์

๒. เพื่อปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายผู้ลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดง

เป้าหมาย

๑. โรงฆ่าสัตว์/โคขุน ในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด
๒. โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โคขุน
๓. ฟาร์มเลี้ยงโคขุน ในพื้นที่ ๗๗ จังหวัด

วิธีและขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการในโรงฆ่าโคขุน

ร่วมกับเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ในพื้นที่เข้าตรวจสอบโรงฆ่าโคเพื่อตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดงในโค ก่อนเข้าฆ่า โดยเก็บตัวอย่างปัสสาวะโคจำนวน ๓ ตัวอย่างต่อ ๑ แหล่งที่มา เพื่อตรวจสอบหาสารเร่งเนื้อแดงด้วยชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดงภาคสนาม (Strip Test) (วัสดุวิทยาศาสตร์และชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดงภาคสนาม เบิกจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่)

๑.๑ กรณีผลบวก ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

- ๑.๑.๑ แจ้งพนักงานตรวจโรค เพื่อระงับการฆ่าของโคชุดนั้นทันที
- ๑.๑.๒ อายัดโคชุดที่ให้ผลบวกทั้งหมดที่โรงฆ่าหรือสถานที่ที่เจ้าหน้าที่กำหนดเป็นเวลา อย่างน้อย ๒๑ วัน หรือจนกว่าผลการตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดงเป็นลบ โดยแบบถอนอายัดตามเอกสารแนบ ๑
- ๑.๑.๓ ส่งตัวอย่างปัสสาวะที่เป็นผลบวกตรวจยืนยันผล ณ สำนักตรวจสอบสินค้าปศุสัตว์ หรือศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่

๑.๑.๔ สอบสวนหาแหล่งที่มาหรือฟาร์มต้นทางของโคชุดนั้น

๑.๒ ทำบันทึกการเข้าตรวจสอบโรงฆ่าสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนี้

- (๑) บันทึกเหตุผลในการเข้าไปในสถานที่ประกอบการหรือยานพาหนะ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (เอกสารแนบ ๒)
- (๒) บันทึกการตรวจสอบการเข้าไปในสถานประกอบการหรือยานพาหนะ (เอกสารแนบ ๓)
- (๓) บันทึกหรืออายัดสัตว์หรือเนื้อสัตว์ ยานพาหนะเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๙ (ถ้ามี) (เอกสารแนบ ๔)
- (๔) แบบบันทึกถ้อยคำ (เอกสารแนบ ๕)

๑.๓ ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจในท้องที่ (กรณีอายัด)

๑.๔ การรายงานผลการดำเนินงาน

- รายงานผลทันทีที่กรณีพบผลบวกให้สำนักงานปศุสัตว์เขตในพื้นที่ และกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการตรวจสอบฟาร์มต้นทางต่อไป
- รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนตามแบบ β -โรงฆ่า ๑ (เอกสารแนบ ๖) ส่งให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ ทุกวันที่ ๓๐ ของเดือน

๒. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ดำเนินการสอบสวนฟาร์ม กรณีพบผลบวกจากโรงฆ่าโค

ชุดเฉพาะกิจปราบปรามการใช้สารเร่งเนื้อแดงเข้าตรวจสอบฟาร์มโคต้นทาง กรณีพบผลบวกจากโรงฆ่าโคภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับการประสาน

๒.๑ เข้าตรวจสอบโดยสุ่มเก็บปัสสาวะโคเพื่อตรวจสอบสารเร่งเนื้อแดงในโคขุนด้วยชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดงภาคสนาม (Strip Test) ดังนี้

โค น้อยกว่าหรือเท่ากับ ๑๐๐ ตัว	จำนวน ๓ ตัวอย่าง
โค มากกว่า ๑๐๐ แต่ไม่เกิน ๕๐๐ ตัว	จำนวน ๕ ตัวอย่าง
โค มากกว่า ๕๐๐ ตัวขึ้นไป	จำนวน ๑๐ ตัวอย่าง

(วัสดุวิทยาศาสตร์และชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดง เบิกจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ในพื้นที่)

๒.๒ กรณีผลลบทั้งหมด ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

๒.๒.๑ สุ่มตัวอย่างปัสสาวะที่เป็นผลลบจำนวน ๑ ตัวอย่าง ส่งตรวจยืนยันผล ณ สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

๒.๒.๒ สุ่มเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ในรางอาหาร ในภาชนะบรรจุ ในเครื่องผสมอาหารสัตว์ (ถ้ามี) และตัวอย่างน้ำกิน (ถ้าสงสัย) ส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

๒.๓ กรณีพบผลบวก ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

๒.๓.๑ อายัดโคทั้งหมดไว้ที่ฟาร์มเป็นเวลาอย่างน้อย ๒๑ วัน หรือจนกว่าผลการตรวจหาสารเร่งเนื้อแดงเป็นลบ โดยแบบถอนอายัดตามเอกสารแนบ ๗

๒.๓.๒ ส่งตัวอย่างปัสสาวะที่เป็นผลบวกตรวจยืนยันผล ณ สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

๒.๓.๓ สุ่มเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ในรางอาหาร ในภาชนะบรรจุ ในเครื่องผสมอาหารสัตว์ (ถ้ามี) และตัวอย่างน้ำกิน (ถ้าสงสัย) ส่งตรวจที่สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์

๒.๔ ทำบันทึกการเข้าตรวจสอบฟาร์ม ดังนี้

(๑) บันทึกการตรวจสอบ ตรวจค้นของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (แบบ ๑) (เอกสารแนบ ๘)

(๒) บันทึกการเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ (แบบ ๒) (เอกสารแนบ ๙)

(๓) บันทึกการยึดหรืออายัดอาหารสัตว์ ภาชนะบรรจุ เอกสาร หรือสิ่งอื่นใดๆ เกี่ยวกับอาหารสัตว์ ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (แบบ ๓) (ถ้ามี) (เอกสารแนบ ๑๐)

(๔) บันทึกถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. ๒๕๕๘ (แบบ ๔) (เอกสารแนบ ๑๑)

/๒.๕ ลงบันทึกประจำวัน...

๒.๕ ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน ณ สถานีตำรวจในท้องที่ (กรณีายัดโค)

๒.๖ รายงานผลการเข้าสอบสวนฟาร์มให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ ทราบ

๒.๗ หากผลทางห้องปฏิบัติการยืนยันผลบวกต่อสารเร่งเนื้อแดง ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด บังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒.๘ รายงานผลให้กองควบคุมอาหารและยาสัตว์ และสำนักงานปศุสัตว์เขตในพื้นที่ทราบทันทีที่มีการดำเนินคดี และรายงานความคืบหน้าการดำเนินคดีตามแบบฟอร์มรายงานผลการดำเนินคดี (เอกสารแนบ ๑๒) ทุกวันที่ ๓๐ ของเดือน

๓. สำนักงานปศุสัตว์เขต ดำเนินการ

๓.๑ รวบรวมและสรุปผลการดำเนินการประจำเดือนของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ตามแบบ β -โรงฆ่า ๒ (เอกสารแนบ ๑๓) มายังกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ ทุกวันที่ ๓๐ ของเดือน เพื่อสรุปและรายงานกรมปศุสัตว์ต่อไป

๓.๒ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณีผลทางห้องปฏิบัติการยืนยันผลเป็นบวกต่อสารเร่งเนื้อแดง ให้ดำเนินการเข้าสอบสวนฟาร์มในรูปแบบชุดเฉพาะกิจภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับการประสาน

๓.๒.๑ กรณีฟาร์มโคตันทางอยู่ในพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขตเดียวกัน ให้ประสานจังหวัดต้นทางและร่วมสอบสวนฟาร์มโคขุนดังกล่าว

๓.๒.๒ กรณีฟาร์มโคขุนต้นทางอยู่นอกพื้นที่สำนักงานปศุสัตว์เขต ให้ประสานกองควบคุมอาหารและยาสัตว์ เพื่อประสานให้สำนักงานปศุสัตว์เขต และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดต้นทางเข้าสอบสวนฟาร์มเลี้ยงโคขุนต่อไป

๔. สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์/ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ดำเนินการ

๔.๑ จัดซื้อและจัดสรรวัสดุวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดงภาคสนาม (Strip test) หลอดเก็บตัวอย่าง ให้แก่สำนักงานปศุสัตว์ในพื้นที่

๔.๒ ตรวจยืนยันผลวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการ กรณีผลการทดสอบด้วยชุดทดสอบสารเร่งเนื้อแดงภาคสนาม (Strip test) เป็นบวก

๕. กองสารวัตรและกักกัน/ด่านกักกันสัตว์

ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการตรวจสอบโรงฆ่า สอบสวนหาแหล่งที่มาของโคพร้อมเข้าสอบสวนฟาร์มเลี้ยงโคขุน กรณีผลการตรวจยืนยันเป็นบวกต่อสารเร่งเนื้อแดง

๖. กองควบคุมอาหารและยาสัตว์

๖.๑ วางแผน กำหนดเป้าหมายโครงการ

๖.๒ รวบรวมและสรุปผลการดำเนินการของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด เพื่อสรุปและรายงานกรมปศุสัตว์ต่อไป

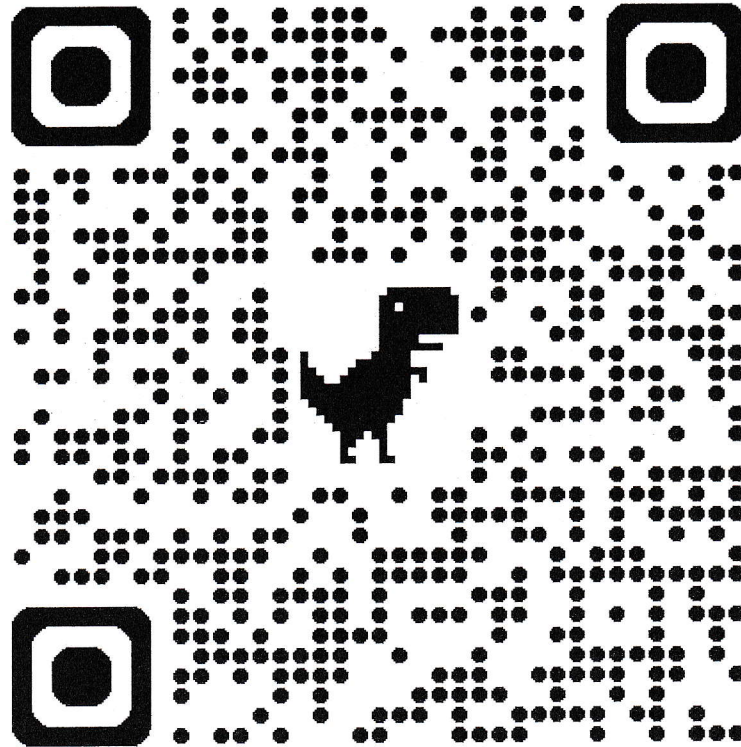
๖.๓ ประสานสำนักงานปศุสัตว์เขต สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดดำเนินการสอบสวนหาแหล่งที่มาของโคขุน พร้อมเข้าตรวจสอบฟาร์มเลี้ยงโคขุน กรณีผลการตรวจยืนยันเป็นบวกต่อสารเร่งเนื้อแดง

ระยะเวลาดำเนินการ: เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๗ - เดือนกันยายน ๒๕๖๘

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ลดปัญหาการลักลอบใช้สารเร่งเนื้อแดงในการเลี้ยงสัตว์
๒. ประชาชนผู้บริโภคมั่นใจในความปลอดภัยด้านอาหารที่กรมปศุสัตว์กำกับดูแล รวมทั้งความเชื่อมั่นของประเทศคู่ค้าต่อสินค้าปศุสัตว์ไทย

เอกสารแนบ ๑ - ๑๓
โครงการแก้ไขปัญหาการใช้สารเร่งเนื้อแดงตลอดห่วงโซ่การผลิตโคขุน
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

<https://drive.google.com/drive/folders/19TCA6Aop53Twr7XYZZukHs9nRAWfJiTT>